

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhos hordón: Vétélyes példán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezsh-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratokat, előfizetéseket és hirdetéseket a saadára nem adalhoz. Kiadóhivatalhoz intézendők.

Németország válasza már elment Bernbe.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Miután minden pontra nézve teljes megegyezés létesült s a Wilson elnöknek adandó válasz elkészült, azt ma sürgönyileg elküldik Bernbe. A válasz természetesen elfogadja Wilson feltételeit, feltehető tehát, hogy válaszában Németország újabb jelentős lépést tett a béke felé.

A béke most már tényleg küszöbön van.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Baselből jelentik: Berni mérvadó körök azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy a béke most már tényleg küszöbön van s teljesen kizárt dolog, hogy a már megindult eszmecsere megszakadjon. Wilson elnöknek az a szándéka, hogy minden fronton fegyverszünet létesüljön, amely bevezetésül fog szolgálni a béketárgyalásoknak. Wilson viszonyválasza a jövő hétre várható.

A Wekerle-kormány lemondott.

Félhivatalosan pár napig cáfolták, tehát valószínű volt, ami tegnap bekövetkezett: hogy Wekerle beadta a kormány lemondását s a lemondást a király elfogadta.

A lemondás okait kutatva, annyi kétségtelennek látszik, hogy az okok kapcsolatosak úgy a külső, mint a belső politikával. Attól tartunk, hogy kifelé és befelé egyaránt veszély fenyegeti a magyar politikai irányzatot.

Wilson pontjainak elfogadása egyszerre előtérbe hozta Ausztria föderalizálását, ennek pedig folyamánya a délszláv állam. Az osztrák politikusok készséggel beleegyeznének már abba, hogy a szlovén vidékek és a tényleg Ausztriához tartozó Dalmácia egy délszláv államhoz csatoltassanak; a délszláv állam azonban úgy, ahogy Ausztriában képzelik, csak Horvát-Szlavonországok és Bosznia hozzákapcsolásával jöhetne létre, ez pedig sérti a magyar szent korona országainak királyi esküvel, hitlevéllel és szentesített törvényeink egész sorozatával biztosított területi sérthetetlenségét. Magyarország nem törődik vele, akár hány részre bomlik szét Ausztria, mi legfeljebb a következtetést vonjuk le belőle Ausztriával eddig fennállott kapcsolatunkra nézve; de Magyarország területi épségéhez nyulni nem engedünk. Magyarországból nem csinálunk másik Ausztriát.

Azután ne felejtjük Wilsonnak azt a pontját, mely Szerbia részére kijáratot követel a tengerhez. Ezen az alapon már Lengyelország is követeli a

tengeri kikötőt. Nos, hát nekünk eddig volt kikötőnk; most engedjük magunktól elragadni? Magyarországnak csak van annyi joga tengeri kikötőjéhez, mint akár Lengyelországnak, akár Szerbiának olyan kikötőhöz, mely soha nem volt az övék?!

A Wekerle kormány a magyar álláspontot erélyesen képviselte és megbukott. Jön helyébe más. Kicsoda, milyen programmal, még nem tudjuk. De az tudjuk, hogy Magyarországon mást, mint magyar politikát érvényesülni a magyar nemzet nem fog engedni soha!

Wekerle utóda.

Wekerle Sándor miniszterelnök reggel hazaérkezett Bécsből. Wekerle még nem adta be lemondását, de még a tegnapi nap folyamán kijelentette Bécsben, hogy távozik és utódot is ajánlott már. A távozó miniszterelnök azt hozta fel távozása okául, hogy nem tűr mellékkormányt. Hogy kit ajánlott utódának, arról nem tett közlést, csak annyit mondott, hogy semleges államférfit, a ki a pártokon kívül áll. Sem Windischgraetz, sem Károlyi — mondotta e tekintetben hozzáintézett kérdésre.

Egyik értesülés szerint Wekerle báró Wlassics Gyulát ajánlotta utódjául s az ő előterjesztésére audienciára hívták a főrendiház elnökét.

Wlassics nagyon sokáig Andrassy Gyula híve volt, de épp a választójog kérdésében átpártolt Wekerlehez és amikor a választójog bukása után gróf Hadik Barkóczy Endre lemondott a főrendiház elnökségéről, őt nevezték ki utódává.

Más értesülés szerint Návay Lajos volna a semleges politikus, a ki a koncentrációt meg tudná teremteni.

Beavatott politikai forrás szerint herceg-Windischgraetz Lajos közlélmzési miniszter is fontos szerephez juthat.

Szó van arról is, hogy megpróbálja a kabinetalakítást, de nem igen biznak benne, hogy ez sikerüljön neki.

Hogy Wlassicsot, Návayt vagy Windischgraetzet bizzák e meg, az a mai napon eldől.

Gróf Andrassy Gyula külügy-minisztersége.

A munkapárt bizalmas értekezletén nagy meglepetést keltett Tiszának az a kijelentése, hogy Magyarország képviselőit a béketárgyalásokon a legalkalmasabbnak gróf Andrassy Gyulát tartotta.

Gróf Tisza Istvánnak e közlése összefügg a külügyminiszterium vezetésében beálló nagy változással. Gróf Burián István legközelebb beadja lemondását és helyét gróf Andrassy Gyula foglalja el.

Allítólag az összes alkotmányos tényezők, minden érdekeik kifejezték már hozzájárulásukat, hogy e sorsdöntő időben Andrassy Gyula álljon a külpolitika élére.

Más forrás szerint Windischgraetz herceg lesz a külügyminiszter.

Koalíciós kormány következik.

Valószínű, hogy az ország ügyeinek intézését egy koalíciós összetételű kormányra bizzák.

A kabinet élére egy olyan kevésbé exponált politikai egyéniség kerülne, a ki ez idő szerint egyetlen pártnak vagy pártcsoportnak sem tagja.

A kormányban megmaradna a Wekerle-miniszterium több tagja, képviselve volna a

munkapárt, gróf Andrássy és gróf Apponyi is delegálna minisztereket a kormányba, számitanának a demokraták részvételére, sőt szeretnék a kormányba való belépésre a magyarországi szociáldemokrata párt egy tagját is megnyerni.

Wilson hivatalos jegyzéke megérkezett Berlinbe.

Berlin, október 11.

A Norddeutsche Allgemeine Zeitung írja: Általános a felfogás, hogy a német kormány válasza nem fog sokáig várni magára, mi-ként Wilson is, a dolog fontosságának tudatában, igen gyorsan válaszolt. Az új kormány ugynevezett hadi kabinetje, melynek a birodalmi kancellár, az alkancellár és a tárca-nélküli államtitkárok a tagjai, már tegnap estig rendelkezésre állt, még nem autentikus szöveg alapján alaposan megvitatta a Wilson jegyzékével Németország számára előállított helyzetet és a legfelsőbb hadvezetőséggel történt érintkezés után már elvi megegye-zésre jutott a viszonyvázlat tartalmára nézve. Ugy tudjuk, hogy a hivatalos szöveget tegnap az esti órákban adták át a német kor-mánynak.

Meg lesz a fegyverszünet?

Berlin, október 11.

Tegnap este hat órakor koronatanács volt, amelyen Ludendorff tábor-nok is részt vett. Ludendorff jelenléte szükséges volt, mert a megszállt terü-letek kiürítése katonai technikai kérdés és keresztülvitelének lehetőségeiről és módosatairól meg kellett kérdezni a hadvezetőség képviselőjét is. *A Wil-sonnak adandó német válasz min-denestire olyan lesz, hogy a tár-gyalások minden körülmények kö-zött folytathatók lesznek. A német kormány hajlandóságát fogja nyil-vánítani a megszállt területek kiüri-tésére. Bizonyosan lehet számítani arra, hogy a fegyverszünet rövid időn belül létrejön.*

Ludendorff lemond?

Berlin, október 11.

Politikai körökben tegnap az esti órák-ban az a hír terjedt el, hogy Ludendorff első főszállásmester lemondott. Illetékes helyen Ludendorff formális lemondásáról mit sem tudnak.

Kikkel nem tárgyal Wilson?

Genf, október 11.

Washingtonból jelentik a Petit Parisien-nek: Washingtonban általános a vélemény, hogy a szövetségesek mindaddig nem tár-gyalnak a békéről, amíg a németek önként ki nem ürítik Belgiumot és Franciaországot, Oroszországot pedig vissza nem helyezik a bresztlitovszki béke előtti állapotokba. Még e követelések teljesítése után is kétséges, hogy hajlandó-e Wilson olyan kormányokkal tárgyalni, amelyekről szeptember 27-iki be-szédében azt mondotta, hogy nem becsüle-tesek és nem igazságosak.

Az angol liberálisok Wilson mellett.

Berlin, október 11.

A Nieuwe Rotterdamsche Courant jelenti Londonból: Angliában a liberá-lisok szilárdan és határozottan Wilson elnök mellé állnak. A liberális felfogás alapjai Angliában sokkal szilárdabbak, mint azt a londoni sajtóból következtetni lehetne. Ha Németország kielé-gítően állja meg Wilson elnök próbá-ját, semmiféle sovinizmus nem tart-hatja vissza Angliát attól, hogy Wil-sont kövesse.

Szeretetadományt a József-bakáknak.

Felhívás a város közönségéhez.

Itt tartózkodik jelenleg Nagyváradon a 37. gy. ezred 44-es menetzászlóalja legény-ségi küldöttsége és hirt hozott arról, hogy ezer derék katona, ezer megszenvedett test-vérünk, akik majdnem mind átérték már nemcsak a lövészárkok, hanem az idegen rabságban eltöltött időket is, ezek a test-véreink számitanak a mi szerető támogató-sunkra.

Reméljük, hogy mihamarabb véget ér ez a ránk kényszerített borzalmas mérközés, reméljük, hogy mihamarabb haza jönnek ők is és kárpótolni fogjuk őket az érettünk, a hazáért hozott áldozatokért.

De addig is hetek telnek el, a végekről ezer ember szeme néz felénk, ezer ember gondolata száll hozzánk és mi, akik itthon élünk és együtt érzünk velük, most sem fo-gunk elzárkózni attól, hogy szeretetünk jelét szeretet adományainkkal el ne küldjük hoz-zájuk.

Cigaretta, szivart, dohányt, cigaretta papírt, mézet, szeretetnek minden megnyi-latkozását szívesen közvetít a közlelmezési ügyosztály (Teleki-utca 3 földszint forgalmi terem) hős testvéreink számára.

Nagyvárad, 1918 október 11 én.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

A járásbiróság kiköltözése a Kugler-házból.

**

A közigazgatás baklövése.

Tekintettel a lakásinségre, az igazság-ügyminiszter megengedte, hogy a kir. járás-biróság a nagyipactéri Kugler-házból vissza-költözzék az igazságügyi palotába s az így felszabaduló 5 lakásból álló helyiség lakáso-kul használtassék fel Nagyvárad városa által.

A város átveszi a bérletet s minden to-vábbi kiadástól mentesíti az igazságügyi tárcát.

A városi tanács a mérnöki hivatal által megvizsgáltatta a helyiségeket s úgy találta, hogy a helyiségeknek lakásokul való helyre-állítására és berendezésére óriási költségekbe kerülne egyrészt, másrészt pedig jelenleg tel-jesen lehetetlen a helyiség megfelelő berende-zése, hogy az lakásul használható legyen. Kémény nincs s így rendes kályhákat nem

lehet alkalmazni, csak gázkályhákat, amiket most egyáltalán nem lehet kapni; a kony-hákban nincsenek takaréktűzhelyek, ajtókat kellene befalazni stb.

Mindezek mintegy 20.000 korona költsé-get igényelnének, hogy a helyiség lakásokul használható legyen. Ha ezt 5 évre felosztá-nák, egy évre esne 4000 korona, amihez jön a járásbiróság által fizetett évi 13000 korona bérösszeg, tehát a lakásokból évenként leg-alább 17000 koronát kellene a városnak be-venni. Lenne pedig a helyiségekből hét la-kás és pedig egy 5 szobás, két 4 szobás, két három szobás és egy egy szobás lakás.

A városi tanács mielőtt határozná, tár-gyal a lakáshivatal vezetőjével s a jövő szer-dán tartandó tanácsülésen dönti el, hogy belemegy-e a helyiség átvételébe, vagy nem.

Csak hogy talán mégis előbb kellett volna ezeket a dolgokat elintézni s számolni a ne-hézségekkel, mielőtt a miniszterhez fordult a törvényhatóság.

Hat új orvosi állást javasol az alispán Biharmegyében.

A közegészségügy reformjára vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása az év elején kez-dődik. A belügyminiszter ezzel kapcsolatban elrendelte, hogy a legnagyobb nehézségek megszüntetése céljából a községi és köror-vosi körök új beosztását készítsék elő a vár-megyék. Biharmegye ezzel a legkorábban készült el, mert főorvosa, *Móricz Ernő* dr lelkes buzgózággal dolgozott az új beosztási tervre, amelyet el is készített s az alis-pánnak átadott, ezenkívül *Malatinszky Lajos* főispánnak is bemutatott.

Az új beosztást, amelynek alapja a lé-lekszám, *Fráter Barnabás* alispán a követ-kező figyelemreméltó javaslattal terjesztette fel a belügyminiszterhez:

Belügyminiszter Ur!

A községek közegészségügyi beosztása tárgyában kelt 87776—1918. X. á. B. M. szá-mu körrendeletre hivatkozással a járási fő-szolgabírák, a járásorvosok és tiszti főorvos meghallgatásával tájékoztató jelentésemet a községek újabb közegészségügyi orvosi be-osztása tárgyában az alábbiakban terjesz-tem elő.

Minthogy a rendelet a községi és kör-orvosok jövődöbeli elkerülhetetlenné vált *fizetésemelését* nem jelezte, az újabb beosz-tásnál az 1908—38. t. c. életbelépte óta ta-pasztaltak, valamint a miniszteri rendeletben jelzett irányelvek szolgáltak mértékül. Ennek megfelelőleg a régi beosztás szerint 52 kör-orvosi állás helyett 57, 18 községi orvosi ál-lás helyett 20, tehát összesen 5 körorvosi és 2 községi orvosi állással több állás *rend-szeresítését* hozom javaslataiba, amely szerint 76 községi és körorvosra a vármegye lélek-számát tekintetbe véve, átlagban egy orvosra 7430 egyén esne. A tiszti főorvos által szer-kesztett javaslatot indokainál fogva teljesen magamévá téve, ezen javaslatokat megfelelő kimutatás kapcsán elfogadás végett, a főszol-gabírói javaslatokkal együtt tisztelettel felter-jesztem.

Fráter Barnabás,
alispán.

Wekerle miniszterelnök a kül- és belpolitikai helyzetéről.

A 48-as alkotmánypárt értekezlete.

Budapest, okt. 11. (Saját tudósítónktól.) A 48-as alkotmánypárt ma este értekezletet tartott, amelyen Wekerle Sándor miniszterelnök ismertette a kül- és belpolitikai helyzetet, miszerint a Wilson elnök jegyzékére adandó válaszban Németországgal együttes eljárást kell követnünk, mert a jegyzék nemcsak Németországtól, hanem általában a központi hatalmaktól kívánja a megszállt területek kiürítését, ez tehát bennünket is érdekel.

A békefeltételekre nézve megállapodtunk Németországgal, hogy közösen dolgozzuk ki békefeltételeinket. Ezek a békepontok most vannak kidolgozás alatt. Gondoskodni kell arról, hogy a béketárgyalásokon Magyarország közvetlen képviselőt kapjon, ami természetesen nem jelenti azt, hogy Magyarország külön kösse meg a békeszerződést.

Az osztrák események új helyzetet teremtettek Ausztriában, itt befejezett tényekkel állunk szemben. A délszláv kérdés megoldását illetően Dalmáciának Horvátországgal való egyesítését nem ellenezük, mert ez törvényeken alapul. Boszniát illetően kikötöttük, hogy Bosznia saját maga határozza meg, hogy hova kíván csatlakozni.

A cseh-tót vármegyékre támasztott igényekre vonatkozólag már több tót vármegye állást foglalt. — Remélhetjük, hogy e vármegyék tiltakozni fognak a Csehországhoz való csatlolásuk ellen.

Ausztriának a föderalizmus útjára való térését sajnos az állam-

hatalom képtelen megállítani. — A helyzet számunkra adva van.

Wekerle miniszterelnök ezután a personal unió kérdésében elfoglalt álláspontját ismertette, kifejezve, hogy ennek a politikai és gazdasági érdekeink hathatós egyesítését kell képviselnie. Ez a felfogás átment a köztudatba, ezt a felfogást szükségtelen erősíteni. Csak attól óvok mindenkit, hogy nagyon előtérbe ne állítsa a kérdést. Kétségtelen azonban, hogy ezt a kérdést rendezni kell. Minden politikus tudja, hogy ilyen viszony felbontása és újbóli szabályozása nem történhetik meg máról-holnapra. Mindenesetre meg kell tennünk az előkészületeket. Annak azonban, aki azt kívánja indítványozni, hogy a kormány 15 nap alatt terjesszen elő ilyen javaslatot, fogalma sincs a kérdésről. Először integritásunk fenntartása, tengeri összeköttetésünk biztosítása a főcél.

— Amikor első ízben merült fel a koncentráció gondolata, — mondta a miniszterelnök — úgy láttam, hogy az én személyem az akadály. Kijelentettem, hogy ez esetben nem kívánom a vezető szerepet, hanem félreállok. Ebben a stádiumban van ma a helyzet. Ezt kinyilatkoztattam a felségének is és kértem más politikus meghallgatását is. Elsősorban Wlassics Gyulát ajánlottam. Sikerül e személyével a kibontakozás: nem tudom.

— Bármiképp alakuljanak a viszonyok, a nemzet multja úgy kívánja, hogy a fejedelemmel való együttműködés legyen minden politikai érvényesülés alapköve.

Wekerle beszédét élénk tetszés kísérte, végül a párt további bizalmáról biztosította a miniszterelnököt.

A török kormány bejelentette, hogy békét akar az antanttal kötni.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Megbízható forrásból közlik, hogy az új török kormány Bécsben és Berlinben bejelentette, hogy Törökország békét akar kötni. Ezen közlés volt az antanttal rokonszenvező új török kormány első kormányzási cselekedete.

Külgügyminiszterünk arra kérte a török kormányt, hogy szándékát addig halassa el, amíg békelépésünk, amelyet Wilson elnöknel megindítottunk, kézzel fogható eredményre vezet, ami már csak rövid idő kérdése lehet. A török kormánytól ezen kérésre még nem érkezett válasz.

Prizrendet és Pristinát kiürítettük.

Budapest, okt. 11. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A hegyi fronton sok helyütt biztosító és felderítő csatározások.

Albánia.

A Skumbi folyón az olasz lovasság átkelési kísérlete tegnap is meghiúsult. Prizrendet és Pristinát csapataink kiürítették. A Leskováctól északra levő magaslatokon német zászlóaljok szerbek ellen harcolnak. A hadsereg arcvonala mögött több helyütt bandaharcok.

Nyugati harctér.

Verdun mellett ezredeink tegnap is sikeres védőharcokat vívtak.

A vezérkar főnöke.

Szeptemberben 770 repülőgépet lőttek le a németek.

Az ötödik osztrák-magyar gy. ezred vitézsége.

Berlin, október. 11. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jeleuti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadseregportja. Dousytól délnyugatra az ellenség támadásra indult a Finquige szakasz ellen. Az ellenség este körülbelül a következő vonalon állott: Néves st. Vaast, a Solosmes és Le Chateautól nyugatra levő magaslatok a Souplet—Vaux—Aubigany—Aissenville vonaltól nyugatra és az Aire nyugati partján Strigny és Lafere között.

A Maas keleti partján napközben az amerikaiak nagy erővel támadtak Chivra és a Beaumont erdő között. Brandenburgi, szász, rajnavidéki és osztrák-magyar ezredek kemény tusában az ellenség minden támadását visszaverték.

Ebben az ötödik osztrák-magyar gyalogezred, parancsnoka Popolka alezredes vezénylete alatt, különösen kitüntette magát.

Szeptember hónapban a nyugati fronton hétszázhetvenhárom ellenséges repülőgépet ezek közül elhárító ágyúkkal százhuszonötöt, továbbá kilencvenötöt kötött léggömböt semmisítettünk meg, négyszázötven lelőtt repülőgép birtokunkban van, a többi az ellenség vonalain túl szemünk láttára zuhant le.

Mi a légi harcban mindössze százhuszonöt repülőgépet veszítettünk el. A sikeres légi harc tette lehetővé repülőink tetterős közreműködését a földön folyó harcokban éjjel és nappal felderítéssel az ellenséges

A nagyérdemű közönség tudomására adom, hogy 2 és fél évi katonai szolgálat után koromnál fogva haza bocsajtottam, vasredőnygyáram és műlakatos műhelyemet ismét megnyitottam. E szakmába vágó **redőny és műlakatos** mindennemű munkákat és javításokat elvállalok, ugyszintén Wertheim-kassák nyitását és javítását is

tisztelettel

GRÜNWARD JENŐ

első nagyváradi és erdélyrészi
vasredőnygyár és műlakatossága

Nagyvárad, Uri-u. 39. Telefon 343

mögöttes országban katonai célok ellen végrehajtott bő támadásokkal és a harctéren végrehajtott géppuska és vetőaknatámadásokkal repülünk gyalogságunkat és tüzer-ségünket mindenütt nagy hatással támogatták.

Macedóniai arcvonal.

A déli harctéren ujonnan érkezett csapataink a Nistől délre levő vidéken szerb és francia csapatokkal állanak harci érintkezésben.

Ludendorff, első főszállásmeister.

Az iparosvilág szervezkedése és a Kath. Legényegylet.

Az átalakulások, társadalmi forrongások korszakát éljük. Új elhelyezkedések lesznek a társadalmi élet minden terén, így az iparosvilágban is.

Jól előre gondolkoznunk kell szilárd alapokról, hogy bármilyen társadalmi, gazdasági átalakulások is lesznek, boldogulásunk, fennmaradásunk egyetlen biztosítékát, a krisztusi elveken alapuló szilárd erkölcsi bázist el nem hagyhatjuk, mert itt kétezer éves dicső multra, győzelmes multra tekinthetünk vissza: hogy csak azok az egyének, nemzetek, intézmények voltak nagyok, hatalmasok, fejlődőképesekek, szilárdak, melyek a megalkuvást nem ismerő erkölcsi elveken épültek fel.

Az egyház, mint gondos anya, ott tartja kezét állandóan a társadalom ütőerén és figyeli a kóros tüneteket, elváltozásokat, társadalmi bajokat és gyógyítani törekszik. Tehát a szociális kérdést és a szociális működést nem a vörösök, a demokraták táborában találták ki, hanem itt csak kisajátították és lefoglalták maguk számára. A szociális kérdés egyidős a kereszténységgel.

Az evangéliumi szocializmus a legszebb, legtartalmasabb szocializmus. A felebaráti szeretet a leggyakorlatibb szociális parancs, gyógyszer a szociális bajokra, de nem szép szavakban, szónoklásokban, hanem a cselekvések frontján.

Nagy tévedés azt gondolni, hogy a szociális kérdés csak gyomorkérdés, kenyérkérdés, a szociális kérdés mindenekelőtt erkölcsi kérdés s a lélek nyomora a legnagyobb szociális nyomor.

Az egyház törvényeivel és minden eszközeivel sietett mindenkor annak a társadalmi osztálynak segítségére, a melyik a legjobban elnyomott, kiszippolyozott, elhagyatott helyzetben volt: a munkásosztálynak, az iparososztálynak segítségére.

A háború is beigazolta, hogy minő értékes eleme a társadalom nagy háztartásának az iparososztály, mennyire meg kell őket becsülni, fel kell karolni, foglalkozni kell velük, nem hangulat-, öletszerűen, hanem szervezett keretekben, intézményesen, hogy minél több erkölcsi értéket, lelki tartalmat vigyünk be az iparos világba.

A kereszténység a leggyönyörűbb demokratizmus, nem olyan hadi demokratizmus, aminő a hadi milliomos és kiuzsorázott proletár között van, hanem testvérek, az Ur előtt egyenlők vagyunk, lelkünk értéke, éle-

tünk végcélja közös és ez kell, hogy egy igazi nagy testvéri viszonyt, szeretetet és boldog társadalmi elhelyezkedést és berendezkedést teremtsen.

Isten törvénye védi a munkaadót lelkiismeretes munka sürgetésével hűség, engedelmesség és a többi erények megsürgetésével, de viszont védi a munkást is a kihasználás, kiszippolyozás ellen, egyszóval a munkaadó és munkás között állandóan a méltányossági viszonyt sürgeti az isteni törvények keretében.

Hamis vád az, melyet a szenvedélyek kohájában gyártanak demokrata elvtársaink, hogy a vallás nem törődik a munkásvilág érdekeivel, de igenis törődik, az egész embert veszi figyelembe és úgy akarja megoldani a szociális kérdést.

Különbféle intézményeket létesít. Tanoncotthont, Legényegyletet, melyből körülbelül 2500 működik az egész világon az iparos világ erkölcsi megmentésén.

Nem elég ha tökéletesedünk az egyes iparágakban, ez mind szép, hasznos, de több erkölcs, több lelkiismeretesség, több kötelességtudás, több igazságosság kell az iparos világ lelkébe, akkor lesz magas színvonalon álló, iparban és lélekben egyaránt értékes iparos osztályunk és a kettőt egymástól nem lehet elválasztani, mert erkölcsi tartalom nélkül csődöt mond az ipar aranyat termő földje.

Városunkban is fenn áll már 20 éve a Katholikus Legényegylet, az egyház kebelén született amaz intézmény, melynek munkaprogramja erkölcsileg tartalmaz lelki iparosokat ad a társadalomnak.

A háború mint sok minden más üdvös intézményt, úgy ezt is romba döntötte, fölbomlasztotta, úgy hogy nemcsak az egylet vezetőségére, hanem az egész keresztény társadalomra az ujjaszervezés nagy munkája várakozik. Mindenki a maga tehetsége, ki anyagi, ki erkölcsi vagy mindkét módon támogatassa azt az intézményt, mely keresztény alapon álló, élő és dolgozó munkásokat akar adni a társadalomnak, ebből a társadalomnak is haszna van, mert mindnyájan a lelkiismeretes, megbízható iparosokat, munkásokat keressük. Adjunk előbb meleg otthont, adjunk iskolát nekik a lelkük műveléséhez.

„A leggazdagabb nép is koldusbotra jut, ha erkölcsileg elzülk,“ mondja Roscher Vilmos, a híres protestáns szociológus.

S jól mondja Garlyle:

„A felebaráti szeretetnek a társadalmi rend alapjául való elfogadásánál magasztosabb és nagyobb gondolata még nem volt az emberiségnek. Összes állambölcsességünk és egész nemzetgazdasági tudásunk e gondolat követelményeinek alkalmazása nélkül csüörtörtököt mond az életben. Meggyőződésem szerint csak az a társadalom maradhat békében, csak az boldogulhat huzamosan és csak az folytathat valóban emberi életet, melyet a kereszténység szellemé hatott át.“

Azért tehát tegyünk meg mindent, hogy az iparosvilág erkölcsi tüzhelyét újból szervezzük és felvirágoztassuk Kolpingnak, az alapítónak szellemében.

Ily munkások! iparos legények! Ez a toborzó felhívás hozzátok az egyletbe való

belépésre; rólatok van szó, a ti ügyetek, a ti boldogságtok, ha támogatjátok az egyletet.

Minden alkalmat használjunk fel, hogy megerősítsük nagy hivatásu intézményeinket. Össze akarjuk hozni a keresztény iparos társadalom legényeit és mestereit egyaránt, hogy tanácskozzunk, szervezkedjünk egy szívvel, egy akarattal egy nagy cél érdekében: minél magasabbra emeljük az iparosvilág erkölcsi értékét. Így megértjük Kolping jelszavát, köszöntését: Isten áldja a tisztas ipart!

Csak köztársaság. A kül- és belpolitikai helyzetről Bradac dr, a cseh agrárius képviselő a következőket mondotta:

— Én nem hiszek a közeli békében.

— A belpolitikai helyzetet illetőleg ezt mondhatom: A cseh állam utban van. Mi a a szomszéd államokkal békés viszonyban kívánunk majd élni. Elvünk: élni és élni hagyni. *Hogy az új cseh állam monarchisztikus államformájú, vagy köztársaság lesz-e, az még bizonytalan.* Ha monarchia lenne, akkor Károly király jogára alatt szívélyes viszonyt kívánunk fentartani mind Lengyelországgal, mind Magyarországgal és a többi népekkel. A mi a csehországi németeket illeti, ezeknek is megadjuk az egyenjogúságot. Gazdasági szempontból messzemenő concessiókat nem tehetünk. Erről különben Prágában fogunk majd tárgyalni. Bécsben többé nem. *Prága a jövő városa.*

HIREK

* Az Urak Mária Kongregációja magyarok nagyasszonyának ünnepén vasárnap reggel 8 órakor az olasz plébánia templomban tartja közös szent áldozását.

* A Socialis Missziótársulat és a Hivatalos Pártfogói Tanfolyam. A Szociális Missziótársulatot az igazságügyminiszteri rendelet felhatalmazza a hivatalos pártfogói tanfolyam nyitására, mert a patronázs, a a pártfogói munka a Socialis Missziótársulat nagyszabásu tere. Van Szikszón javító intézete, Budapesten leányotthona, Patronázs szervezeteket alapított Budapesten, Aradon, Győrött, Nyíregyházán, Miskolczon, Szekesfehévárt, Nagykanizsán, Keszthelyen, Kécskeméten, Veszprémben stb. A missziótársulat tagjai a fogházakat látogatják, a gyermekbiróságnál és rendőrségnél a fiatalok bünyösök kihallgatásán és elhelyezésén részt vesznek. — Hivatalos lapjukban a „Magyar Nő“-ben állandóan figyelemmel kísérik a patronázs munkát és évenként külön számot is adnak ki erről. Főnöknőjük Farkas Edith „A hivatalos pártfogó“ címen közismert szakmunkát írt. — Ezen társulat tanfolyama fog megnyitni Nagyváradon, amelyre levélbeli jelentkezést elfogad Szilágyi Dózsa prem. tanár, Uri utca 12.

* Gyufa vásárolható. Tudatom a város közönségével, hogy Spitzer Sámuel és Fia céghez 100000 doboz, Mezey János és Tsa céghez 10000 doboz, ifj. Popper József céghez 100000 doboz gyufa érkezett. Ennél fogva a közönség gyufaszükségletét e cégeknél beszerezheti. Nagyvárad, 1918. okt. 11. Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

Németország válaszát ma teszik közé.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) A Norddeutsche Allgemeine Zeitung jelenti: A német válasz már elkészült s minden ellenkező hírrel szemben tény az, hogy ma még nem küldték el. Az ügy fontosságára való tekintettel a választ előbb megismertetik a birodalmi gyűléssel és szövetség-tanáccsal, e célból a birodalmi gyűlés főbizottsága holnap összeül. A választ csak ezután továbbítják közvetítés végett Svábjá, és minden valószínűség szerint ekkor közé is teszik.

A nagynémetek Wilson válaszána az elfogadása ellen.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés *konzervatív* pártjának elnöksége kifejtette a birodalmi kancellár előtt Wilson válaszána elfogadása ellen való aggodalmát. A nagynémetek lapja a Deutsche Zeitung hirt ad a megszállott területek idő előtti kiürítése ellen tegnap este a Hindenburg emlék előtt tartott tüntetésről és hozzá teszi, hogy ilyen tüntetéseket a legközelebbi időkben nagy számban lehet várni.

Ki lesz a Hussarek utóda?

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Tegnap óta számottevő politikai körökben az a meggyőződés érvényesült, hogy *Lamm-sch* professzor most nem alkalmas a kabinetalakításra, mert szemben találna magát az osztrák-német pártok erős ellenzékével. Különben is ő rá az a szerep vár, hogy Ausztriát a béketárgyalásokon képviselje, tehát nem volna helyes, ha a belpolitikai küzdelmek tekintélyét felalsóznák. Most *Sylva Taronca* van előtérben. Valószínűleg ő fogja megalakítani az új kormányt, de ez csak átmeneti kabinet lesz szürke politikusokkal, akik elő fogják készíteni a helyzetet a végleges megoldás részére.

Olasz hivatalos hang Wilson válaszárol.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) A hivatalos Stefani-ügynökség jelenti:

— Az amerikai kormány első válasza olyan, amilyent az egész antant várt. Azon kifejezések, melyekkel az amerikai kormány a szövetségesek jegyzékére válaszolt, világos bizonyítékai annak, hogy Amerika is igazságos és igen tartós békére törekszik.

Most a központi hatalmaknak kell bizonyítaniok, hogy javaslatukat jóhiszeműleg tették, amelytől Wilson a tárgyalások kezdeményezését függővé tette.

Milyen fegyverszünetet akar Franciaország?

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) A Havas-ügynökség jelenti: A francia kamara külügyi bizottsága tegnap foglalkozott Wilson válaszával. A bizottság kimondta, hogy a választ teljes mértékben helyesli és kifejezi azon reményét, hogy csak olyan fegyverszünetet fognak elfogadni, mely biztonságot nyújt arra, hogy megkapják azon garanciákat, melyekre az antant hadsereg jelenlegi helyzetében szükség van.

* **Félix páрмаi herceg eljegyzése.** Félix páрмаi herceg, a király sógora, Zita királyné öccse, aki Nagyváradon jártában sok simpatiót szerzett, eljegyezte Sarolta luxemburgi hercegnőt.

* **A közuti-alap zárszámadása közszemlén.** Alólirott Nagyvárad város polgármestere, mint az 1890. évi I. t. c. 22. § értelmében illetékes hatóság, ezennel köz-hírré teszem, hogy a város számvevői hivatala a közuti-alap 1915. 1916. évre vonatkozó zárszámadását elkészítvén, azokat az idéztt t. c. 26. § értelmében 1918. évi október hó 10 től október hó 25 ig terjedő 15 napi közszemlére a városi székházban (I. em., 24. sz. szoba) kiteszem. Erről a város közönségét azzal értesitem, hogy a jelzett számadások és azok mellékletei a kitűzött határidőben a hivatalos órák alatt megtekinthetők s azok ellen a netaláni észrevételek vagy kifogások beadhatók. A határidő lejártával a zárszámadások az esetleges észrevételek kapcsán elfogadás végett a

város törvényhatósági bizottságához fognak beterjesztetni. Nagyvárad, 1918. évi okt. 9. *Rimler Károly* s. k. polgármester.

* **Megszűnt az exhumálási tilalom.** Köülbelől egy év óta el volt tiltva a különböző harcerekben hősi halált halt katonák holttesteinek hazaszállítása. A temesvári katonai parancsnokság most értesítette Nagyvárad városát, hogy ezt a tilalmat megszüntették s az exhumálás iránti kérvények újból elfogadhatók a közigazgatási hatóságok által s az illetékes katonai parancsnokságokhoz terjesztendők, záradékkal ellátva.

* **Halálozások.** *Zakar Jenő* 28 éves korában elhunyt. Temetése ma délelőtt 11 órakor fog végbe menni a Perces-utcai gyászházról. — *Mann Jánosné* szül. Muth Velérna állami tanító tart. hadnagy neje 37 éves korában elhunyt. Temetése Vasárnap délután 2 órakor fog végbe menni a gör. kath. egyház szertartása szerint a Fűdő utcai gyászházról.

* **Nagyvárad a debreceni királyfogadtatáson.** E hó végén érkezik a királyi pár Debrecenbe, az egyetem ünnepélyes megnyitására. Debrecen városa erősen készül az alkalomra, melynek fényét az uralkodó pár megjelenésével örömmünneppé emeli. A királyi pár fogadtatásán Nagyvárad város és Biharvármegye is képviselteti magát. A közgyűlés megbízásából *Rimler Károly* polgármester már összeállította a város küldöttségének névsorát. E szerint Nagyvárad város képviselőjében dr *Hoványi Géza* udv. tanácsos, *Rimler Károly* polgármester, *Lukács Ödön* polgármester-helyettes és dr *Medvigy Gábor* törvényhatósági bizottsági tag vesznek részt Ő Felségeik debreceni fogadtatásán.

* **Százmilliókoronás bankjegyek.** A bankóprés háborus munkájának egyik legkülönösebb és valamikor nyilván muzeumba kerülő terméke hét darab százmilliókoronás bankjegy, a melyet az elmúlt hetekben az Osztrák Magyar Bank nyomtatott. A bank tudvalevőleg 700 millió korona értékű ezerkoronás bankjegyet adott át a német birodalmi banknak a Románia megszállott részeiben kiadott lei-jegyek fedezésére. Azonban a legutóbbi hetekben nálunk mutatkozó nagy bankjegyhányra való tekintettel ezt a nagy bankjegymennyiséget visszakérte és fedezetül hét darab, egyenkint száz millió korona értékű bankjegyet ajánlott fel. A német birodalmi bank ezt a cserét elfogadta, visszaküldte a 700.000 darab ezerkoronás bankjegyet és már meg is kapta a hét darab új, százmillió koronás bankjegyet.

* **Rekviem Balázs Ernőért.** *Balázs Ernő* jogszigorlóért, aki tudvalevőleg az albán fronton hősi halált halt, ma d. e. 9 órakor a szt. László templomban rekviem lesz, melyen bizonyára sokan megjelennek azok közül, kik szívesen emlékeznek vissza az elhalt ifjú hősré.

* **Südy Gyula meghalt.** *Südy Gyula* nyug. káptalani uradalmi számtartó, életének 64 ik, házasságának 33 ik évében rövid szenvedés után e hó 10 én este 8 órakor elhunyt. Temetése ma d. e. háromnegyed 9 kor lesz a Lukács György utca 37. számú gyászházból s az olasz plébánia templomban tartandó gyászszentmise után a váradolaszi temetőben temetik el. *Südy Gyula* évtizedekig állott a káptalani uradalom szolgálatában, legutóbb a zomlini uradalom vezető főtisztje volt s nagy gazdasági szaktudásával, kiváló működésével egyike volt a gazdatársadalom legtekintélyesebb tagjainak. Az állattenyésztés terén tekintély volt. Az utóbbi években betegeskedni kezdett, nyugalomba vonult s Nagyváradra költözött. Kiterjedt család gyászolja. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. *Südy Gyuláné* szül. *Lukács Etelka* ugy a maga, mint gyermekei, *Lajos, Jenő* és *Ödön* nevében fájdalomtól megtört szívvél tudatják a legjobb férj, apa, testvér és sógor, *Südy Gyula* ny. kápt. számtartó életének 64 ik, boldog házasságának 33 ik évében rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 10 én este 8 órakor Istenben történt gyászos elhunytát. — *Drága* halottunk földi maradványai f. hó 12-én d. e. 9 órakor fognak *Lukács György* utca 37. sz. háznál beszenteltetni és az olasz plébániatemplomban tartandó gyászszentmise után a váradolaszi temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1918 október 11. Áldás és béke poraira!

* **A járványbizottság ülése.** Nagyváradi város járványbizottsága ma, szombaton délelőtt 11 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal a felett tanácskoznak, hogy a mozik az elrendelt tilalom alól feloldassanak, annyiban, hogy naponta egyszer és pedig az esti 9 órakor kezdődő előadások megtarthatók legyenek, de azokat csak felnőttek látogathassák.

* **Városi kocsi az orvosi hivatal részére.** Már régi keletű az a kívánság, hogy a városi tisztviselői orvosi hivatal részére egy kocsit bocsásson rendelkezésére a város, mert különösen találják, hogy majd minden ügyosztálynak áll rendelkezésére kocsi, csak az orvosi hivatalnak nem, ahol pedig a legszükségesebb volna. Ma úgy áll a helyzet, hogy ha egy orvost látnak közeledni a bérkocsiallomáson a bérkocsisok, közévágnak az egy lónak s a szélrózsa minden irányában elhajtanak. Sokszor pedig egy élet megmentése függ attól, hogy az orvos idejében érkezik-e. A városi közgyűlés az alábbi tette az orvosi hivatal kocsival való ellátása tárgyában tett indítványt; de azért a dolog nem alszik el. Mint értesülünk, több tekintélyes városatyá önmálló indítványt fog a törvényhatósághoz benyújtani, hogy a városi tisztviselői orvosi hivatal részére egy kocsit bocsásson rendelkezésére a város.

* **Ivánfi Jenő matinéja.** Tegnap délelőtt a városháza dísztermében előkelő közönség gyönyörködött Ivánfi Jenő nemes művészetében. A klasszikus irodalom nagyjait recitálta, Schakespeare, Molière és Sophokles műveit ismertette Ivánfi, akinek ragyogó intelligenciája és felejtetetlen színjátszó képessége grandiozusan domborodott ki az előadás során. A közönség lelkesen ünnepelte a művészt.

* **Terjed a spanyol nátha.** A Bihar megyei központi kórház megöltötték már a spanyol betegek, az új betegeket az elme-kórház dísztermébe viszik, ami nem helyes, mert azok ott is fertőzhetnek. Ezért illetékes helyen azon vannak, hogy a járványkórház területén építtetnek barakkokat katonai erővel, s ide helyezik el a betegeket.

* **Pótkávé kapható.** Tudatom a város közönségével, hogy az alanti kereskedőkhöz pótkávé érkezett, ennélfogva a közönség pótkávé szükségletét a cégeknél beszerezheti. Jó Lajos, Weisz Mór, Vasváry Zsigmond, özv. Kohn Farkasné, Blaha Istvánné, ifj. Ullmann Izidor és Fiai, Jankó Antal utóda, Aszódy Mihály, Nagyváradi tisztviselők fogyasztási szövetkezete, Nieszler Lőrinc és testvére, Faragó Zoltán, Wechsler Adolf és társa. Nagyváradi, 1918 okt. 11. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* **Két betörés ugyanazon módszerrel.** Tegnap éjjel egy szobalány észrevette, hogy Nagy Béla ref. lelkes lakása előtt egy férfi áll cigarettázva, mintha valamit várt volna. Reggelre kiderült, hogy a várakozó férfi bemászott a kerítésen, listából csirizt csinált, egy lepedőre ráterítette, aztán az ablakot benyomta s így nesztelenül behatolt a szobába, ahonnan sok mindent, főként fehérneműt emelt el. Érdekes, hogy a betörő ugyanolyan holmikot hagyott a szobában, amilyeneket a Kolb betörés tette hagyott hátra. Tehát ugyanaz a tettes követte el a betörést. Bartha Endre dr. rendőrkapitány, Vass Károly és Dienes István detektivekkel nyomozza a tettet.

* **Elmarad a Kath. Legényegylet szüreti ünnepélye.** A Kath. Legényegylet szüreti estélye az egészségügyi rendelet miatt október 13-ról elmarad. A szüreti estélyt később fogják megtartani. Az egylet céljaira adott eddigi felülfizetéseket és egyes adományszakokat hálással köszöni az Elnökség.

* **Özvegy Hügel Ödöné balesete.** Tegnap délután a B. II. 328. jelű katonai teherautó a Royal-kávéház előtt befordult, amikor irtozatos sikoly hallatszott a járdáról. Az autó elütötte özvegy Hügel Ödöné városi gépirőrt, aki karjain és lábain erős zúzódásokat szenvedett, de nem emiatt bántódott, hanem a ruhájáért, amit el az autó összezúrt. Az autó gépkocsivezetőjét, Fischer Andort a rendőr igazoltatta.

* **Összefogdostak egy vasuti tolvajbandát.** Nagy P. István vasuti detektív és társai sok heti megfigyelés után rájöttek arra, hogy a vasuti kocsikat egy Nitgesz telepi tolvajbanda fosztogatja, amely tolatás alkalmával kidobálja a vasuti kocsikból az értékes árukat. Ezeket a banda többi tagjai felszedik s viszik a telepre. Tegnap aztán észrevették, hogy hat vagonot így fosztanak ki a tolvajok, akik Fülöp József mozdonyvezetőhöz vitték be a portékát azzal a kérelemmel fordulva Fülöpnéhez, hogy:

— Ezeket a csomagokat engedje meg, hogy a vonat indulásáig ide betegyünk.

Fülöpné, aki nem tudta, hogy ezek lopott holmik, megengedte, hogy betegyék nála. A detektív azután megállapították, hogy a vagonokból lopták ki a vasutasok, akiket letartóztattak. Mind fékezők és váltóőrök. Szabó Lajos és neje, Márta Imre és neje, Kóti Gábor, Szűcs János. Rengeteg lopott holmit találtak náluk. A nyomozást folytatják.

* **Minden évben szüretkor** Justh Károly szőlőtulajdonos bejelentette a rendőrségen, hogy Kálvária utcai szőlőjét feltörték s onnan nagymennyiségű bort loptak. A tolvaj, mint minden évben, úgy most is ugyanebben az időben megtette látogatását a Justh-szőlőben. A nyomozás megindult.

* **A Magyar Turista Egyesület** bihari osztálya folyó hó 13-án d. e. 11 órakor a Kath. Kör választmányi termében választmányi ülést tart, melyről az érdekelteket az Elnökség ezúton értesíti.

* **Miért esett a bor ára?** Tizenhat koronáról háromra esett a bor ára, ez a szenzáció s jajveszékélés a borkereskedők között. Hogy miért esett ilyen nagyot a bor ára, azt egy nagyváradi gazda így fejti meg:

— A kormány a felsőmagyarországi raziákön összefogdostatta a galiciaiakat, akik a magyar bor összevásárlásával foglalkoztak. Azóta nem mernek bort vásárolni a szegény galiciaiak.

Most már szegények, mert nincs, aki felferje az árakat.

* **Atléták és díjbirkózók.** Deutsch Ignác ruhakereskedő panaszt tett a Népruházati Bizottságnál, hogy kistermetű férfiruhát kap s ez mind a nyakán marad. Levelet kapott a panaszos, amelyben értesítették, hogy nagyobb mértékű ruhákat fog kapni, de a ruhák, amik ezután megérkeztek, éppen olyan kicsinyek voltak, mint azelőtt, a bürokrácia jóvoltából. Deutch erre újra írt s kért nagyobb mértékű ruhákat, mire ezt a választ kapta:

— Csodálkozunk azon, hogy nagyobb ruhákat kér, kuncsaftjai talán nem mind atléták és díjbirkózók?

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt özv. Steisz Alajosné temetése. A Szent János-utcai gyászházban nagyon számosan jelentek meg a gyászba borult család barátai és tisztelői. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán c. kanonok segédlettel végezte. A beszentelés után a koszorúkkal és virágokkal borított díszes koporsót feltették a négyesfogatu üvegűsz halottaskocsira és az impozáns gyászmenet a plébániatemplomba vonult, ahol ünnepélyes gyászszentmisét tartottak az elhunyt fele. A szentmise végeztével az olasz temető vitték az elhunytat, ahol a családi sírbe helyezték végső nyugalomra. — A dísztemetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* **Egy főszolgabíró megvizsgált a falut.** Pocsajon vörhenyjárvány ütött ki, a melynek okait Fráter László főszolgabíró akarta puhatolni Grósz Ignác dr. és Frimann Jenő dr. körorvosok kíséretében megjelent Pocsajon s minden egyes lakásba bement. Összesen 5 vörhenyesetet talált, az ajtókra a vörös cédulát kifüggesztette s a védőintézkedésekre az embereket kitanította. A járvány okát azonban nem sikerült megállapítani, ezért az előjárásának szigorúan meghagyta, hogy a közegészségügyre jobban ügyeljenek s minden esetet jelentsenek be. A szigorú vizsgálat általános megelégedést keltett a községben Fráter László főszolgabíró az esetről jelentést tett az alispánnak.

Színház.

A színház műsora:

Szombat d. u.: A becsület.

Este: Tul a nagy Krivánon.

Vasárnap d. u. Egy szegény ifju története.

Tartuffe. Ivánfi Jenő jubileumának kellett eljönni, hogy a nagyváradi színpadon végre szóhoz jusson minden idők legnagyobb vigjátékírója, Molière Tartuffeja, legjobb komédiáinak egyike, ma is, a vigjátéki raffinált bonyodalmakhoz szokott közönség számára is élvezetes; a nekünk már tulságosan egyszerű meseszövevényen is keresztül tör Molière jellemfestő ereje s az emberi gyarlóságokat ostorozó szarkazmusa. Ezt a moliéri célzatos pompásan megértette s egész alakításában éreztette Ivánfi. Az ő Tartuffeja valóban az a hazug képmutató volt, a minőt annyit láthatott Molière a Napkirály udvarában. — Klasszikus szerepnek, klasszikus felfogása. Mindjárt Ivánfi mellett említsük a mi Tóth Elekünket; Orgonja tökéletes alakítás, méltó párja Ivánfi Tartuffejenek. Nagyon sikerült volt H. Körössy Juci szobalánya: egyanezen meglepett alakítása könnyedségével, franciás sikkjével. Hevessy Mariska, G. Polgár Mariska, Gróf László, Stoll Béla, Gazdy Aranka, Váradi Lajos, Harsányi jeleskedtek a többi szerepben. Tóth Elek rendezése kitünő. Az összjáték — egy két kisebb zökkenőtől eltekintve — kifogástalan.

Nem lehetne a klasszikus előadásokat tovább folytatni? —r.

A becsület problémája mindig izgatta és érdekelte az embereket, hiszen a nyilvános becsület szabja meg az ember érvényesülését s társadalmi helyzetét. Szellemes meg-határozással foglalkozik ezzel a kérdéssel Sudermann igazató darabja, *A Becsület* egy egyszerű és változatos történeten keresztül.

tül, amely ma szombat délután kerül színre a színházban s benne a társulat legjobbjai játszanak. Ragyogó alakításra van alkalma Bihari Ákosnak, Tóth Eleknek, G. Polgár Mariskának és Hevesi Mariskának. Este *Tul a nagy Krivánon* kedves zeneszámai és a jóízű története az Amerikába csöppent tót találtnak szereznek nagy élvezetet a közönségnek.

C. Egy szegény ifju története címe alatt regényes színműnek, a melyből a már záműzött jószág és részvét a szenvedő iránt kiad. *Hevesi Mariska* teljes szeretettel kedvességének, *G. Polgár Mariska* nagy művészetével és *Gazdy Arany* valamint *Jósika Mici*, *Váradi Lajos* a főszerepben, *Tóth Elek*, *Bihari Ákos* viszik színpadra ezt a mindig élvezhető színdarabot, a melyt vasárnap délután ad a színház.

Rip — Gyulaival. A nagy regényes operett, *Rip Van Winkle* újra feléledt álmából, amely mindig rövid ideig tart a színházi könyvtárban. A közönség mindig új és új szépségeket talál ebben a kedves zenéjű operettben, amelyben *Ripet Gyula* József énekli, *Lisbethet* pedig *Horváth Nusi* kipróbált tehetségével viszi sikerre.

A nagy műsor. A jövő hét műsorán az előkészületek befejezése és a viszonyok szerencsés összetalálkozása folytán az idei nagy műsorok legelsejévé emelkedett. Van benne egy finom francia vigjáték, tele ötlettel, szellemmel s az ellenállhatatlan humor helyzetek szakadatlan egymásutánjával. Ez a vigjáték az új betanulással színrekerülő *Szobalány*, amelynek repizét az a körülmény is nevezetessé teszi, hogy benne *E. Kovács Mariska* lép a közönség elé a nekivaló szerepben. A heti műsor másik nagy eseménye a *Tosca* opera, amelyre már régóta készül a társulat énekes személyzete s bizonyára sikerül is e nagy opera minden szépségét kihozni a szerdai előadásra. A *Bóregér* en kívül nem érdektelen a *Tartuff* megisméltése, e nagyszerű molieri darabban *Bihari Ákos* veszi át a címszerepet. S ha hozzávesszük, hogy vasárnap a több száz előadást elért *Hejehuja báró* kerül színre, azt hisszük, a nagy műsor nem túlzás e heti előadások jelzésére.

Krudy Gyula irt a Színházi Életben érdekes cikket saját darabjáról. A szép kiállítású színből kiemeljük *Ruttkay György* cikkét a *Békéről* és *Bus Fekete László* írását a *Matuskáról*. Képpen és írásban beszámolt a szám az *Ivánfi banketről* és *Fedák* intervjut hoz a *Majd a Vicáról* *Kozma Nándor* új rovata a *Kedves Drusza*. *Gábor Andor* alteregóját mutatja be. Érdekes látogatás a beteg *Rajnay Gábornál* és egy körtelefon interjú a *Rinaldóról* teszük teljessé a számot, mely hozza a rendes rovatokat *Intim Pistával* és *Zugligetével* az élükön, két kabarétréfát közöl *Karinthy Frigyes*től és *Békefi Lászlótól* és hoz egy érdekes kottamellékletet is. A Színházi Élet 6000 koronás pályázatának: Ki lenne a legszebb moziszenész? első aspiránsait is bemutatja a szám, amelynek ára 1 K 20 f. Előfizetési díj egy negyed évre 12 K 50 f. Kiadóhivatal Erzsébet-körút 29.

MOZI.

Nagy detektívdráma az Apollóban. Ma este az Apollóban mindössze két előadás lesz és holnap, vasárnap is két előadásra várja publikumát a népszerű mozgósínház. Az éles történet című izgalmas, nagyszabású detektív történet kerül színre, amelynek főszerepében *Rolf Loert* az ünne-

pelt detektív színészt látja viszont a közönség, aki természetesen ezúttal is *Fantomast* alakítja. A darab kedves és finom érdekessége, hogy a filmgyártás intimitásaiba enged pikáns bepillantást. A dráma kitűnő műsor keretében megy. Az előadások d. u. 5 és este 9 órakor kezdődnek.

Szeuzáció az Urániában. Ma hatalmas detektív dráma lesz soron az Urániában. A sötét gyanu című remek bűnügyi film a műsor rendkívül érdekes eseménye, ami nagy feltűnést fog kelteni. A darab különös, misztikus eseménye egy katasztrófából indul ki és eutól kezdve csupa égő izgatón. — A műsor maga is elsőrangú újdonságok ritka kollektívja. Az előadások ma és holnap délután három és este hét órakor kezdődnek.

APOLLÓ
mozgósínház

MA

Az éles történet.

Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

Főszerkesztő:

Dr. KRÜSER ALADÁR.

Felolós szerkesztő:

Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Bihar megye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér különdíj ellenében kívánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szíves megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamat 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likörök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

VIGADÓ
mozgósínház

MA

A hűtlen nő.

Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

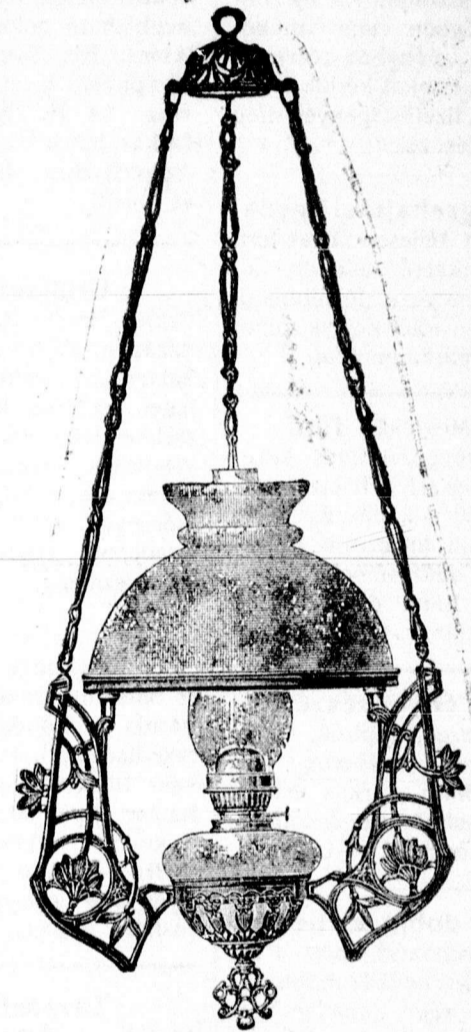
URÁNIA
mozgósínház

MA

Szeuzációs új műsor.

Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával	40—
Kávékészlet	40—
Fekete-kávé készlet színes tálcával	40—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80—
Főző fazék tűzálló	6—
Fűző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz.	40—
Függőlámpa csigás felszerelve	60—
Falifűző színes aranyozással	40—
Ebédlikészlet sz. aranyozással 6 szem.	300—
Ebédlikészlet színes finom minátval 100 részes, teáskészlettel együtt	500—

Diszmiáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmiáruk, terrakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk

legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru nagygyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

◆ **APRÓ HIRDETÉSEK.** ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Kifutó fiu
felvétetik Sánc-utca 11.
Jelentkezés d. u. 2 órakor

Egy jó karban levő
káposztáshordó
eladó. — Csillagváros,
Közép-utca 12. sz.

Angyal drogéria
keres azonnali belépésre
irodai teendőkhöz, vala-
mint könyvelésben jártas
kisasszonyt. Ki ily mi-
nőségben már műkö-
dött, előnyben részesül.
Ajánlatokat kérjük levél-
ben, fizetési igények meg-
jelölésével.

**Végrehajtási ügyek-
ben** teljesen jártas férfi
munkaerő állandó alkalmazásra felvétetik a nagyváradai kereskedelmi és iparkamarában.

Megfelelő **fűtő**,
ki központi fűtés keze-
léshez ért, jó fizetéssel ál-
landó alkalmazást nyer.
Tanult lakatosok előny-
ben részesülnek. Egye-
sült Bank és Takarékpénztár r. t. Bémer-tér.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegy-
szerek, előhívók stb.
kapható Farkas István
„Apolló” drogériájában,
Rákóczi-ut 7—B.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a ki-
tűnően bevált ruhafesté-
kek régi ruhadarabjait
olcsó pénzért házilag
átfestheti. Egy levél ára
40 fillér. Németh Pál
Aranykereszt gyógyszer-
tárában, a városháza
mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt eimu-
laszt tyukszemet, bőr-
keményedést és szemöl-
csöket. Ára 2 kor. Kap-
ható Farkas István
„Apolló” drogériájában
Nagyvárad, Rákóczi-ut
7—B. sz.

Több évi
bankgyakorlattal bíró
férfi- vagy nőtisztviselőt
keres azonnali belépésre
a Polgári Takarékpénztár

Spanyolnátha
járványoknál betegszo-
bákban *fenyő (borovicska) szobaillat* ki-
tűnő dezinficiáló perme-
tező szer kapható Farkas
István Apolló drogéri-
ájában.

Likör
és rumkomposztiók,
Chartreuse, Benediktí-
ner, Allasch, Meggy stb.
essenciák. Törköly, Szil-
vórium, Seprő, Cognac-
kivonatok használati uta-
sitással a legfinomabb
minőségben kaphatók:
Farkas István „Apolló”
drogériájában, Nagyvárad.

Poloskairtó
Moksin biztos, kipróbált,
megbízható poloskák ir-
tására. Kis üveg 4 K,
középvüveg 8 K, nagy
üveg 14 K. Kapható
Farkas István „Apolló”
drogériájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Uridivat
Cziller Imre Nagyáru-
házában. Férfi- és fiu-
kalapok, nyakkendők,
Ingek, gallérok, kézelők,
zsebkendők, harisnyák,
sétabotok, bőrdandárak,
pénztárcák, esőköppeny,
esőernyők, acéláruk leg-
olcsóbban. Tisztviselő-
árkedvezmény. d

Pemete
és hársfamézcukorka el-
hárítja a köhögést és
rekedtséget, hurutot, ki-
váló hangtisztító, oldó
hatású. Egy csomag ára
1 korona. Kapható Né-
meth Pál Aranykereszt
gyógyszertárában, a vá-
rosháza mellett.

Tavaszi
szepplők, májfoltok, bőr-
rörösség, kiütés, mi-
gyszerek ellen biztos az
IPO-krem. Ára 5 kor.
és szappan Vióra át-
mosó ára 6 korona. Kap-
ható Farkas István Apolló
drogériájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa
épületben a volt kávé-
házi helyiség (körülbelül
300 négyzetméter terü-
let kiadó. Értekezhetni a
„Fekete Sas és Zöldfa
r. t.” irodájában, Sas-
passage 22. sz. lépcső,
1. emelet. Telefon 14-00.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2.
sz. házban (Szent László
téren) korcsma, vendéglő
és bodegának kiválóan
alkalmas üzlethelyiség
hosszabb időre. Bővebb
felvilágosítás a Polgári
Takarékpénztár r. t. nagy-
váradai cégnél nyerhető.

**A hatósági szeszfőzde
törköly-átvétele.**

Nagyvárad város hegyközséghez tartozó szőlőtulajdonosokkal (termelőikkel) közöljük, hogy Nagyvárad város hatósági központi szeszfőzdeje a szőlőtörkölyt Kolozsvári-u. 74. sz. illetve a Velence-pát 73. sz. a. levő szeszfőzde telepen (Klein Sámuelnek volt szeszfőzdeje) fogja átvenni és a telepre beszállított szőlőtörköly mennyiségét ugyanott fogja hidmérleggel lemérni és mm-kinti összeget készpénzben kifizetni. A szőlőtermelők saját érdekében gondoskodjanak a kifőzésre alkalmas szőlőtörkölynek a Kolozsvári-u. 74. sz. a. szeszfőzdébe leendő beszállításáról. A városi hatósági központi szeszfőzde a szőlőtörkölynek mm.-jáért 14 K-t fog kifizetni. Tájékoztatásul közöljük, hogy csakis legfeljebb kétszer préselt, nem vizezett és nem penészes szőlőtörkölyt vesz át a szeszfőzde, mert kifőzésre csak ezek alkalmasak, míg ellenben kétszernél többször préselt, esetleg vízzel való leöntése után ismételtlen préselt, avagy penészes szőlőtörkölynek az anyaga a kifőzésre alkalmatlan.

Ennélfogva figyelmeztetjük a termelőket, hogy saját érdekében a kétszernél többször való préseléstől és vízzel való leöntéstől tartózkodjanak annál is inkább, mert aki az ilyen minőségű törkölynek a beváltását megkísérli, az ellen a törvény szigorával is kénytelen lenni eljárni.

Végül közlöm a termelőkkel, hogy a ki-
préselt törkölymennyiségnek a beszállításáról még a préselés napján gondoskodjanak, mert esetleg összefüledt, illetve penészt kapott szőlőtörköly átvételét szintén meg fogja tagadni a szeszfőzde. Azok a termelők, akik igákkal nem rendelkeznek, saját jól felfogott érdekében gondoskodjanak igáról, mert a központi szeszfőzde ezidőszertel kellő mennyiségű igákkal nem rendelkezik és így csakis a beváltó telepre beszállított törkölymennyiségnek átvételéről gondoskodhat. Figyelmeztetjük a termelőket, hogy a fogyasztási adóhivatalnál vezetett bejelentési bárcakönyvek-ből meg tudjuk állapítani, kinek van bortermése és törkölye s mindenkinél vizsgálat tárgyává fogjuk tenni, hogy a törkölyt a központi szeszfőzde átvételére át adta-e. Aki a törkölyt állatok etetésére, vagy pálinka főzésen kívül bármely más célra felhasználja s így törvénytelen rendeltetésű elvonja, 2 hónapig terjedő elzárás és 2000 koronáig terjedő büntetéssel büntethető.

Nagyvárad, 1918. szeptember 28

Nagyvárad város
hatósági központi szeszfőzdeje.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész és
bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Electrotechni-
kai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-
szálas Tungstram-égők, villanyvasa-
lók állandóan raktáron.

Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolából
kimaradt tanulókat
magánvizsgára elő-
készít felelőséggel

a Középiskolai
Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-
írás, számtan, könyvvitel, he-
lyes és szépírás) szeptember
15-től kezdve a DONÁT-féle
tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.
Telefon 1000. Telefon 1000.

IZSÁK LIDIA

**Elsőrendű
fűzőszalon**

**NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.**

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készítetnek.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világitási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.